

1
2
3
4
5
6
7
8
9

Fylkesprogram Vestfold og Telemark

Senterparti

2019-2023

10 Endelig UTKAST 30.01.

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

Innhold

1.0. Innledning	2
2.0. Areal.....	4
3.0. Klima og miljø	6
4.0. Best på næringsutvikling!	7
5.0. Samferdsel.....	8
6.0. Utdanning.....	10
7.0. Helse og folkehelse	13
8.0. Kultur og kulturarv	14

27 **1.0. Innledning**

28

29 **Vestfold og Telemark varierer fra fjord til fjell og fra by til bygd. Politikken må**
 30 **gjenspeile hele dette mangfoldet, både når det gjelder muligheter og utfordringer.**

31

32 Senterpartiet bygger sitt arbeid på ideene om ansvar, fellesskap og en langsiktig og
 33 bærekraftig forvaltning av naturen og miljøet. Et levende folkestyre og desentralisering av
 34 eiendomsrett, makt, kapital og bosetting er grunnleggende elementer i Senterpartiets politikk.
 35 Senterpartiet setter enkeltmennesket i sentrum og vil bygge samfunnet nedenfra.

36 Senterpartiet vil ha frihet for enkeltmenneske. Alle skal ha likeverdige muligheter uavhengig
 37 av kjønn, alder, seksuell orientering, funksjonsnivå, sivilstand, bosted, livssyn og etnisk
 38 tilhørighet.

39

40 Forholdet mellom innbyggerne og samfunnet må være oversiktlig og så enkelt som mulig. Vi
 41 må organisere oss slik at innbyggerne får en mest mulig oversiktlig hverdag og har kontroll
 42 over hverdagsoppgavene som må fungere for et godt liv. Et levende demokrati må stadig
 43 være i utvikling, og folkesuverenitet er en kvalitet vi vil hegne om. Nær kontakt mellom folk
 44 og de folkevalgte gir tillit og trygghet for innbyggerne, og de folkevalgte skal være ombud for
 45 sine innbyggere.

46

47 Fylkeskommunen skal fremme hele fylkets interesser. Fylkeskommunenes kjerneoppgaver
 48 er innen videregående skole, samferdsel, næringsutvikling og kultur. Disse skal utvikles
 49 videre. I tillegg må fylkeskommunen være en sterk pådriver for regional utvikling.

50

51 For å skape gode lokalsamfunn må vi balansere mellom behovene for fortetting og behovet
 52 for friareal, grønne lunger og rekreasjonsområder. Det skal være mulig å ha større tomter og
 53 større frihet og nærhet til friluftsområder og vann i tynt befolkede strøk på landet enn i
 54 bynære områder.

55

56 Veksten i fremtiden må i betydelig større grad skje på lokalsamfunnets, jordressursene og
 57 miljøets premisser.

58

59 Kommuner må ha mulighet til å ivareta sine særpreg samtidig som de må få til gode
 60 helhetlige løsninger sammen med nabokommuner.

61

62 Senterpartiet vil spre makt og innflytelse i samfunnet. Senterpartiet mener det er et gode for
 63 innbyggerne at de kan bo, jobbe og få tjenester over hele fylket. Politikk og tjenester skal
 64 være nær folk.

65 Senterpartiet mener spredning av makt, innflytelse, ressurser, tjenester og bosetting er et
 66 gode.

67 **NÆR FOLK**

68 Fylkeskommunens viktigste oppgave er å gi innbyggerne gode tjenestetilbud – der de bor.

69 Det betyr gode videregående skoler og bedre veier i hele fylket. Det betyr et godt utbygd

70 kollektiv- og kulturtilbud. Det betyr en aktiv nærings- og miljø/klimapolitikk. Det betyr å

71 legge til rette for god folkehelse og en aktiv frivillig sektor. Senterpartiet mener samtidig at

72 Vestfold og Telemark Fylkeskommune skal være noe mer. Vi ønsker å ta et ansvar for å
 73 påvirke utviklingen – også utenfor de saksområdene Fylkeskommunen har ansvaret for.
 74 Senterpartiet vil derfor kjempe for at også staten leverer tjenester der folk bor.

75
 76 Vi ønsker et politi som er tilstede i kommuner, bydeler og ungdomsmiljøer. Vi ønsker derfor
 77 å jobbe for at den såkalte «nærpolitireformen» erstattes med en reform som gir politiet
 78 mulighet til å være nærfolk. Vi ønsker mer synlig politi i fylket vårt. Vi ønsker å ha et politi
 79 som har mulighet til i større grad å prioritere forebyggende arbeid. Vi ønsker rett og slett et
 80 reelt nærpoliti.

81
 82 Senterpartiet vil trygge sykehustilbudet i Vestfold og Telemark. Tønsberg, Skien og
 83 Notodden Sykehus må alle utvikles som fullverdige akuttsykehus ved å få nye oppgaver
 84 tilført. Senterpartiet ønsker å oppløse dagens helseforetak og gi innbyggerne i Vestfold og
 85 Telemark innflytelse over sine sykehus ved at de legges under folkevalgt regional styring.
 86 Inntil dette er gjennomført bør Helse Sør-Øst deles opp slik at Vestfold og Telemark blir en
 87 egen helseregion. Det er lite som er så nært folks liv som sykehusene.

88
 89 Senterpartiet ønsker å la kommunene i Vestfold og Telemark selv få bestemme over sin egen
 90 fremtid. Vi ønsker ikke noen forslag om økonomisk sulteforing eller tvang for å slå
 91 kommuner sammen. Senterpartiet mener folkeavstemming bør avholdes i forbindelse med
 92 spørsmål om eventuelt nye kommunesammenslåinger. Vi konstaterer samtidig at de nye
 93 oppgavene til fylkeskommunene ikke har kommet. Regjeringen og Stortingsflertallet har
 94 således slått sammen fylker uten å følge det opp. Det er sterkt kritikkverdig. Senterpartiet vil
 95 kjempe for at Vestfold og Telemark fylke får tilført flere oppgaver de kommende årene. Det
 96 vil bringe politikken og beslutningene nærmere fylkets innbyggere.

97
 98 Senterpartiet mener Universitetet i Sør-Øst Norge må gi et utdanningstilbud i hele fylket. Det
 99 betyr at dagens 8 campuser må bestå og at målet er å styrke tilbudet ved alle studiestedene.
 100 Universitetet har i dag et godt faglig tilbud og fremstår som et attraktivt studiested. Det gjøres
 101 best i fremtiden ved å klare å kombinere faglig utvikling med tilstedeværelse i hele fylket. Da
 102 lykkes også Universitetet med å være en pådriver til regional utvikling og kan samtidig høste
 103 fordelene av å samarbeide med lokalt nærings- og foreningsliv.

104
 105 Senterpartiet ønsker ikke færre passkontor, færre trafikkstasjoner, færre domstoler og et
 106 generelt svekket statlig tjenestetilbud i Vestfold og Telemark. Vi vil derfor arbeide for disse
 107 tilbudene blir opprettholdt – i hele fylket. Av samme grunn ønsker vi et posttilbud som ikke
 108 svekkes i Vestfold og Telemark.

109
 110 **Utflytting gir nærhet!**

111 Statlig virksomhet bør så langt det er mulig lokaliseres utenfor Oslo-området. Senterpartiet vil
 112 derfor kjempe for at Politihøgskolen forblir og utvikles i Larvik. Larvik og Stavern har over
 113 lang vist seg å være et svært bra vertskap for norske politistudenter. Det er ingen grunn til å
 114 endre på det. Tvert imot bør mer av utdanningen i fremtiden kunne skje der.

115
 116 Senterpartiet ønsker å flytte Riksantikvarens virksomhet til Vestfold og Telemark. Dette fordi
 117 fylket har en stor andel fredede kulturminner og av det har mye kunnskap og interesse for
 118 fagområdet. I tillegg vil en slik utflytting lette presset på Oslo-området og styrke

119 arbeidsmarkedet for fagfolk på en rekke områder i Vestfold og Telemark. Senterpartiet vil be
120 Regjeringen utrede dette spørsmålet raskt.

121
122 Domstoladministrasjonen vurderer å sentralisere all regnskapsføring i domstolene.
123 Senterpartiet mener en slik enhet, ved sentralisering, bør legges til øvre Telemark, et område
124 som de siste 10 årene har mistet mange statlige arbeidsplasser.

125
126
127
128
129 5

130 **2.0. Areal**

131 Vestfold og Telemark fylke er et variert fylke med alle arealtyper. Det er stort press på et
132 sårbart kystbelte og på dyrket mark i nedre deler av fylket mens presset er mindre i øvre
133 deler. Areal er en begrenset ressurs og må forvaltes i et langsiktig perspektiv. Dyrka jord er
134 en ikkefornybar ressurs, og er grunnlaget for all matproduksjon. Med begrensede areal for
135 matproduksjon, er det nødvendig med et sterkt jordvern. Senterpartiet vil stille strenge krav til
136 jordvern i planprosesser og arealplaner og sier derfor nei til omdisponering av matjord.

137 Regional plan for bærekraftig arealpolitikk må utvikles for hele fylket. Dette er et viktig
138 verktøy for å møte klimautfordringene og få en bedre planlegging av areal og transport.

139 Fylkesplanene må ivareta kulturminner, friluftsinnteresser, naturmangfold og fellesgoder.
140 Senterpartiet vil sikre tilgjengeligheten for allmennheten i strandsonen. Forvalteransvaret må
141 ivaretas i et langsiktig perspektiv.

142 Fylkeskommunen har en sentral rolle i et koordinert arbeid gjennom plansamarbeidet. Med
143 bakgrunn i sterk befolkningsvekst må vi utvikle våre tettsteder for bolig og arbeidsplasser,
144 forutsatt at det ikke kommer i konflikt med dyrkbar jord. Det må legges opp til varierte
145 boformer. Hele fylket må tas i bruk.

146 Fra 2025 har Stortinget gjort vedtak om at det bare vil være tillatt å selge nye personbiler som
147 er nullutslippskjøretøy. CO₂ utslipp fra personbiltrafikk vil således bli sterkt redusert
148 framover. Senterpartiet mener denne utviklingen åpner for mer spredtbygd boligbygging, der
149 det kan skje på ikke dyrkbar mark.

150

151 **Senterpartiet vil:**

- 152 • At fylkeskommunen gjennom Regional plan for bærekraftig arealpolitikk skal sørge
153 for en koordinert arealpolitikk på tvers av kommunegrenser.
- 154 • Bevare matjorda og si nei til all utbygging av bolig og næring på dyrka eller dyrkbar
155 mark.
- 156 • Fastsette langsiktige byggelinjer rundt tettsteder og byer som sikrer at matjord ikke
157 bygges ned, men at skog og fjell tas i bruk.
- 158 • Samlokalisere større nye næringsområder og arbeidsplasser for å sikre nye og gode
159 kollektivløsninger.
- 160 • Verne om grønne lunger og kystsonen.
- 161 • Legge til rette for varierte boformer

- 162 • Legge til rette for innfartsparkering med lademulighet ved utvalgte
- 163 kollektivholdeplasser
- 164 —
- 165

166 **3.0. Klima og miljø**

167 Miljø og klimaendringer må tas på største alvor. Fylkeskommunen har et stort ansvar for
 168 miljø og klimaarbeid i fylket. Fylkeskommunen har også et selvstendig ansvar for å kutte i
 169 klimagassutslipp. Vestfold og Telemark skal være energieffektivt og satse på lavt energibruk
 170 og fornybare energikilder. Senterpartiets mål er en klimanøytral fylkeskommune. Samtidig
 171 skal fylkeskommunen være en pådriver og tilrettelegger for at kommuner, næringsliv og
 172 innbyggere gjør klima- og miljøvennlige valg. Riktig og aktiv forvaltning av skogen gir
 173 muligheter i gode klimaløsninger. Fylkeskommunen må legge til rette for at disse næringene
 174 kan bli en del av løsningen på klimaproblemet. Skogen tar i dag opp så mye som halvparten
 175 av de norske CO₂ – utslippene. Derfor er tiltak i skogbruket ekstremt virkningsfulle når en
 176 skal binde mer karbon fra luften.

177

178 **Senterpartiet vil at:**

- 179 • Fylkeskommunen utarbeider en felles plan for klima og energi.
- 180 • Nye fylkeskommunale bygg skal varmes opp av fornybar energi. Ved renovering av
- 181 eksisterende bygg skal også fornybar energi foretrekkes.
- 182 • Fylkeskommunale bygg skal så langt det er mulig bygges i tre.
- 183 • Ved alle fylkeskommunale bygg skal det være tilstrekkelig med lademuligheter for
- 184 elbil.
- 185 • Fylkeskommunen skal støtte opp om innovative prosjekter innen miljø og klima, og
- 186 fylkeskommunen vil være en pådriver for å få realisert prosjekter innenfor solenergi.
- 187 • I avfallshåndteringen skal alle resirkulerbare materialer sorteres og gjenvinnes.
- 188 • Håndtering av organisk avfall i fylket tar modell av Den magiske fabrikken og Greve
- 189 Biogass. Nome videregående skole, avdeling Søve skal få en viktig rolle i dette
- 190 arbeidet. Alle kommuner i Vestfold og Telemark bør komme med i et slikt samarbeid.
- 191 • Fylkeskommunen fremmer kunnskap om fordelene ved bioenergi produsert av
- 192 materiale fra norsk skog, og tar selv dette i bruk når det er mulig.
- 193 • Alle nye busser som settes inn i fylkeskommunal tjeneste skal bruke biogass eller
- 194 annen klimanøytral energi.
- 195 • Fylkeskommunen skal ha stort fokus på vannforvaltning, både i sjø og i ferskvann, og
- 196 følge opp pågående prosjekter.
- 197 • Alle innbyggerne i fylket skal kunne bruke kollektivtrafikk som alternativ til
- 198 privatbilisme. Dette skjer ved å etablere trafikknutepunkt i samarbeid med
- 199 kommunene.
- 200 • I de tilfellene der pendlerbussen også er skolebuss skal denne ruta også kjøres i
- 201 skoleferien.
- 202 • Arbeide for at de regionale rovviltnemndene får tilstrekkelig makt og myndighet til å
- 203 ta ut rovdyr raskt!

204 **4.0. Best på næringsutvikling!**

205 Vestfold og Telemark trenger nye arbeidsplasser. Dette for å sikre vekst og utvikling i hele
206 fylket. Et fremtidsrettet næringsliv legger miljø, bærekraft og klima til grunn for sin
207 virksomhet. Det bidrar og til at omstilling og nyskaping skal prege det nye fylket. Dette
208 krever en aktiv fylkeskommune som bidrar med kompetanse og som støtter lokale initiativ.
209 Vestfold og Telemark fylkeskommune skal være en slik fylkeskommune og være Norges
210 beste tilrettelegger!

211 **Norges viktigste industrifylke.**

212 Vestfold og Telemark har til sammen en unik industrihistorie. Denne historien danner
213 grunnlaget for svært mye av dagens næringsvirksomhet i fylket. Den skal og legge grunnlaget
214 for at nye arbeidsplasser etableres de kommende årene.

215 **Senterpartiet vil:**

- 216 • Utvikle de etablerte industriklyngene. Utvikle nytt næringsliv basert på erfaring,
217 kunnskap og etablert infrastruktur.
- 218 • Arbeide for nyskaping og næringsutvikling ved å videreutvikle gründernetverket
219 i Vestfold og Telemark.
- 220 • Iverksette et arbeid for å avklare det nye fylkets ulike geografiske fortrinn for ny
221 næringsutvikling. En god arbeidsdeling mellom blant annet Herøya i Porsgrunn,
222 «Vestbredden» i Bamble og de etablerte næringsområdene i Vestfold, som blant
223 annet teknologimiljøet i Horten, vil tjene hele det nye fylket.
- 224 • Ta det nasjonale lederskapet til CO₂-handtering fra industrien.
- 225 • Øke verdiskapningen fra skogen ved å arbeide for å få etablert ny trebasert
226 foredlingsindustri.
- 227 • Sikre havnekapasiteten for mottak av tømmer, slik at fylket kan foredle mer av
228 tømmeret som i dag sendes ut av landet.
- 229 • Utnytte fylkets fortinn med sikker og stor tilgang på ren energi til å bygge nye
230 store datasenter. Disse sentrene må bygges på steder hvor det ikke er i konflikt
231 med landbruk, natur og friluftssinteresser.

232

233 **Et landbruksfylke i vekst!**

234 Vestfold og Telemark har et formidabelt mangfold som matfylke. I fra vekstsesongen starter
235 langs kysten i Vestfold og forsyner hele Norge med tidligpoteter og grønnsaker, til
236 fruktinnhøstingen i Midt-Telemark og geitene tas hjem fra setrene i Øvre Telemark har
237 fylkets matprodusenter bidratt til å gi det norske folk trygg og god mat. Fylkeskommunen sin
238 oppgave er å legge til rette for mer av dette. Senterpartiet vil jobbe for økt verdiskapning fra
239 matproduksjonen i Vestfold og Telemark.

240 **Senterpartiet vil:**

- 241 • Stoppe omdisponering av dyrket mark til andre formål.
- 242 • Lage en ny landbruksmelding for Vestfold og Telemark for å legge grunnlaget for
243 at Fylkeskommunen skal støtte utvikling av ny og etablert matproduksjon i hele
244 fylket.
- 245 • Arbeide for at de regionale rovviltneemdene får tilstrekkelig makt og myndighet til
246 å ta ut rovdyr raskt!

247

248 **Et næringsfylke med variasjon og utviklingsmuligheter.**

249 De mange små og mellomstore bedriftene i Vestfold og Telemark er en forutsetning for at
 250 folk skal bo og trives i hele fylket. Det er arbeidsinnsatsen og risikoen den enkelte eier er
 251 villig til å ta som gir fylket disse arbeidsplassene. Fylkeskommunens rolle er å støtte opp om
 252 de initiativ, ideer og planer som presenteres. Fylkeskommunen skal og bidra til at
 253 kommunale, fylkeskommunale og statlige næringsutviklingsaktører samarbeider og at de som
 254 vil starte eller utvide en bedrift opplever det som enkelt å søke om råd og bistand.

255 **Senterpartiet vil:**

- 256 • Etablere næringshager i alle næringssvake kommuner. Dette for å gjøre det lettere
- 257 å starte og drive bedrifter.
- 258 • Bruke kommunale næringsfond i næringssvake områder.
- 259 • Gi støtte til kommunale næringsfond.
- 260 • Være en aktiv eier i fylkeskommunale selskaper.
- 261 • Forsterke satsingen på reiselivet. Vestfold og Telemark har et unikt reiseliv – og
- 262 reiselivsprodukt. Fylket har og en unik beliggenhet med både flyplass, jernbane
- 263 og båtruter fra inn- og utland. Dette må sikres og utvikles.
- 264 • Arbeide for at Innovasjon Norge sin lokale avdeling styres i fra Vestfold og
- 265 Telemark – ikke fra Oslo.
- 266 • Avsette en «Risikomillion» årlig i fylkesbudsjettet. Målet med disse midlene er å
- 267 kunne drive næringsutvikling med høy risiko i situasjoner hvor den mulige
- 268 gevinsten i form av store næringsetableringer er tilsvarende stor!
- 269 • Utnytte etablerte nettverk utenfor eget fylke. Vestfold og Telemark skal aktivt
- 270 jobbe for å få etablert næringsvirksomhet til å flytte til fylket.
- 271 • Ha spesiell fokus på IKT- og Helseteknologi. Dette er virksomheter med stort
- 272 potensial og mange etablerte bedrifter i fylket. Fylkeskommunens etablerte
- 273 nettverk i blant annet Midt-Vesten i USA bør benyttes som en del av et slikt
- 274 arbeid.
- 275 • Utvikle en strategi for etablering av statlige arbeidsplasser i fylket.
- 276 • Utnytte Universitet i Sør-Øst Norge sin industri- og næringskompetanse for
- 277 tilrettelegging for ny næring.

278

279

280

281 **5.0. Samferdsel**

282 Moderne infrastruktur er heilt avgjerande for eit velfungerande samfunn. Samanhengen
 283 mellom moderne samferdsle, busetnad og næringsutvikling er heilt sentralt. Arbeidsregionar
 284 vert større og varetransport går raskare. Eit moderne breibandnett gjer at folk kan arbeide og
 285 bu der dei ynskjer.

286

287 Ein må ha fokus på trafikktryggleik og gode nærmiljø.

288

289 Klimavenlege samferdsle løysingar som tek sterkt omsyn til jordvern er sentralt for
 290 Senterpartiet.

291

292 **Senterpartiet vil:**

293

294 **Veg:**

- 295 • At E134, inkludert arm til Bergen skal vere framtidig hovudforbindelse Aust-Vest.
- 296 Oppstart av ny Seljestadtunell og prosjekt på Austsida av Haukelifjell innan 2023.
- 297 • Arbeide for utbetringar på RV36 og RV41 som er viktige vegar i og ut av regionen.
- 298 • Arbeide for utbetring av E-134 mellom Åmot og Vinje kyrkjer
- 299 • Arbeide for rask byggestart av korridor RV36-E18 (Byvekstpakke) gjennom
- 300 Grenland.
- 301 • Fullføre bygginga av E-18 så raskt som mogeleg.
- 302 • Satse sterkt på fylkesvegar og innføre minste standard uavhengig av trafikkmengde.
- 303 • Innføre «bygdepakker»/samarbeid mellom kommunar og regionalt nivå for å
- 304 forsterke satsinga
- 305 • Arbeide for heilårsveg RV45 over Suleskar til Stavanger
- 306 • Arbeide for bedre vei- og trafikkløsning øst – vest i Vestfold, spesielt i forbindelse
- 307 med ny jernbanestasjon på Skoppum.

308

309

310 **Jernbane:**

- 311 • Arbeide for oppstart av attverande dobbeltspor gjennom Vestfold innan 2024.
- 312 • Arbeide for fleire avgangar på Sørlandsbanen og ringløyising i øvre Telemark.
- 313 • Utvikle togtilbodet på Bratsbergbanen (Notodden-Porsgrunn) til å gjelde Larvik og
- 314 Torp.
- 315 • Stø aktivt opp om Høgfartsbane på strekninga Oslo-Bergen/Stavanger

316

317 **Buss:**

- 318 • Arbeide for gode rammebetingelsar for ekspressbussane.
- 319 • Auke kollektivandelen i Grenland
- 320 • Seie nei til ytterlegare reduksjon av rutetilboda i distrikta - og styrkje det ved
- 321 innføring av fleire fleksiruter.
- 322 • Behalde reduserte prisar på ungdomskort på ekspressbussane

323

324 **Fly:**

- 325 • Vere ein aktiv eigar av Sandefjord Lufthavn Torp og bidra til å styrkje Torp som
- 326 regional flyplass
- 327 • Arbeide for å sikre statleg varig driftsstøtte til Notodden flyplass. for å sikre
- 328 næringslivet i Øvre Telemark og Buskerud god og effektiv tilgang til flyplass.

329

330 **Havner:**

- 331 • Etablere landets viktigaste havneområde i Vestfold-Telemark blant annet ved at
- 332 Grenland havn og Larvik havn får felles ledelse med sikte på et tettere samarbeid. •
- 333 Utvikle dyptvannskaiene i Vestfold og Telemark for mottak og transport av gods.

334

335 **Ferjer:**

- 336 • Fylkeskommunalt tilskudd til fergeselskapene må vere tilstrekkelig for at rutetilbudet
- 337 kan opprettholdes på minimum dagens nivå.

338

339 **Bredbånd og mobil:**

- 340 • Bygge «fiber til vegg»/5G i heile VF/TE i samarbeid med stat og kommunar.

- Sørge for full og stabil mobildekning(4G) som og er særst viktig av omsyn til ambulanse, brann og politi.

6.0. Utdanning

Kunnskap og kompetanse er grunnleggende viktig i enkeltmenneskets liv, for gode velferdstjenester og for utviklingen av nærings- og samfunnsliv. Flere utviklingstrekk peker mot et samfunn preget av kompleksitet, større mangfold og raskere endringer. For å sikre nødvendig, sammensatt kompetanse for framtida vil Senterpartiet legge til rette for fleksible utdanningsløp.

Senterpartiet vil ha en desentralisert skolestruktur med et mangfold av studietilbud tilpasset samfunnets og næringslivets behov. De videregående skolene skal være regionale utviklingsaktører og samarbeide tett med lokalt nærings- og samfunnsliv og Universitetet i Sørøst-Norge. Senterpartiet vil gi elever mulighet til å følge undervisning ved andre skoler enn de selv går på via nettbaserte løsninger. Dette vil gi et enda mer likeverdig tilbud og skape et mer mangfoldig studietilbud for den enkelte elev. Senterpartiet ønsker at færrest mulig elever skal måtte bo på hybel i løpet av videregående opplæring. Vi vil gi elevene mulighet til å gå på en videregående skole i nærmiljøet.

Gjennom pedagogisk trygge og faglige kompetente lærere skal elevene ha mulighet til å utvikle sine ferdigheter og sitt potensial. Senterpartiet har tillit til læreren som profesjonsutøver, og vil gi læreren et profesjonelt handlingsrom. Læreren må få tid til å være lærer. Det må gjennomføres en kritisk gjennomgang av mengden rapportering og dokumentasjon som lærere i dag må bruke tid på. I tillegg til lærere er det behov for sterke og faglige team rundt elevene bestående av helsesjuepleier, skolepsykolog, miljøarbeider, rådgiver og sosionom.

Senterpartiet vil ha fullt fokus på tiltak som fremmer trivsel og læring. I samarbeid med vertskommunene må skolehelsetjenesten og arbeidet med psykisk helse styrkes. Det skal tilbys kurs for elever, lærlinger og foresatte om bruk av sosiale medier, og hvordan man kan bygge en god psykisk helse. De videregående skolene må ha konkrete og gode tiltaksplaner som både forebygger mobbing og er gode verktøy ved tilfeller av mobbing.

Senterpartiet vil ha et tettere samarbeid mellom rådgivningstjenesten i ungdomsskolen og videregående skole og karriereveiledningen ved Universitetet i Sørøst-Norge. Dette for å sikre en best mulig tjeneste for den enkelte elev. Et godt samarbeid på tvers av utdanningsorganisasjonene vil gi en bedre faglig rådgivningstjeneste som kan gi økt motivasjon, mer ”riktige” valg, og dermed økt gjennomføring og bedre faglige resultater. Yrkesfagene må løftes frem i rådgivningen.

Senterpartiet mener at de studieforberedende programmene skal gi en helhetlig og solid forberedelse til studier ved universitet og høyskoler med en sterk faglig innretning. Senterpartiet vil jobbe for en inkluderende kultur som fremmer læring for alle elever.

Senterpartiet vil styrke yrkesfagernes status. Vi vil øke rekrutteringen til yrkesfag, skaffe flere lærlingplasser, bedre kvaliteten på fagopplæringen og redusere kostnadene ved å ta

389 fagopplæring. For å øke kvaliteten i fagopplæringen og hindre frafall vil Senterpartiet øke
 390 bevilgningene til utstyr ved de videregående skolene, særlig når det gjelder de
 391 ressurskrevende yrkesfagutdanningene og realfagsprogrammet. Dette er viktig for å gjøre
 392 utdanningene relevante og for å kvalifisere elevene til det som vil møte dem ute i bedriftene,
 393 både i læretida og etter hvert i arbeidslivet. For å sikre kvaliteten i fagopplæringen og for å få
 394 flere elever til å gjennomføre utdanningsløpet, er det avgjørende å skaffe nok læreplasser.
 395 Tilgang på læreplasser må være klar ved opptak til studieretningen.

396
 397 Senterpartiet vil utvikle fagskoletilbudet som en høyere yrkesfaglig utdanning som skal dekke
 398 et samfunnsbehov som ikke kan dekkes av universitets- og høyskoleutdanninger. Dette for å
 399 kunne dekke kompetansebehovet i primærnæringene, bygg- og anleggsbransjen og i helse- og
 400 omsorgssektoren. Senterpartiet vil arbeide for en bedre statlig finansiering av
 401 fagskoletilbudet.

402

403 **Senterpartiet vil:**

- 404 • Legge til grunn nærskoleprinsippet
- 405 • Ha en god og gratis offentlig skole som ikke rangerer elevers muligheter etter geografi
- 406 eller sosioøkonomisk bakgrunn.
- 407 • Være restriktiv til etablering av privatskoler som undergraver den offentlige skolen.
- 408 Dagens desentraliserte skolestruktur skal bestå. Derfor vil vi ha tre inntaksområder for
- 409 elever i den videregående skolen; Grenlandsområdet, Øvre Telemark og Vestfold.
- 410 • Gi elevene mulighet til å bruke byggene også på kveldstid med tilgang til rom, utstyr
- 411 og bibliotek.
- 412 • Øke rammene til skolebibliotekene slik at disse kan fungere som samlingssted og
- 413 ressurscenter for elevene.
- 414 • At alle videregående skoler skal være tilknyttet skolepsykolog eller tilsvarende tilbud.
- 415 • Videreutvikle naturbruksskolene Nome vgs avdeling Søve og Melsom vgs som viktige
- 416 fagmiljø for næringen.
- 417 • Legge til rette for at Gjennestad vgs skal kunne videreutvikle seg som et fagmiljø
- 418 innen gartnerfaget.
- 419 • At alle videregående skoler skal tilby flere vekslingsstilbud skole/læretid slik at flere
- 420 kan starte læretida allerede fra Vg1.
- 421 • Stille krav om minst tre lærlingplasser per 1000 innbygger i kommunene, og minst tre
- 422 lærlingplasser per 5000 innbygger i fylkeskommunen.
- 423 • At det stilles krav til bedrifter ved anbudsinnngåelse om at de må være en aktiv
- 424 lærebedrift med lærling(er) på oppdragsstedet. Dette må også gjelde utenlandske
- 425 bedrifter. I tillegg skal det være en begrensning på bortsetting av arbeid til kun to
- 426 underentreprenører for å utføre arbeid innen samme fagområde.
- 427 • Støtte mer fleksibilitet i yrkesfag, slik at de som ønsker det kan ta en større del av
- 428 opplæringen i bedrift.
- 429 • Gi lærlinger samme rettigheter som skoleelever. Dette betyr for eksempel rett til
- 430 organisering og studentrabatt.
- 431 • Legge bedre til rette for internasjonal utveksling, også for lærlinger.
- 432 • Slippe til ungdomsorganisasjoner, ungdomspartiet og annen engasjert ungdom i
- 433 skolen.
- 434 • Legge til rett for et elevråd som et sentralt organ for ungdomsmedvirkning i
- 435 fylkeskommunen.
- 436 • Fortsette det gode arbeidet for å motvirke frafall slik at flere fullfører videregående
- 437 opplæring.

- 438
- 439
- 440
- 441
- 442
- 443
- 444
- 445
- 446
- 447
- 448
- 449
- Ha mer kompetanseutveksling mellom skoler og næringsliv ved å trekke inn foredragsholdere fra annen offentlig sektor og næringslivet inn i undervisningen, og legge til rette for mer hospitering av lærere i aktuelle bedrifter og organisasjoner.
  - Sikre at alle elever får timene som minstetimetallet tilsier og at en kvalifisert skal være ansvarlig for timen for at den skal kunne regnes som opplæring.
  - Sikre en forsvarlig klasse- og gruppestørrelse i skolen.
  - Satse på etterutdanning av lærere, og sørge for at flere yrkesfaglærere får mulighet til å ta treårig yrkesfaglærerutdanning.
  - Videreføre og styrke ordninger som sommerskole og leksehjelp.
  - Videreutvikle et godt samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge og næringslivet i regionen.

450 **Rekruttering og kompetanse**

451 For å sikre rekruttering til landbruksnæringen er det viktig med gode utdanningsløp som kan
 452 kombinere praktisk og teoretisk utdanning. Landbruket er i sterk utvikling og kurs og
 453 etterutdanning for bønder er et kontinuerlig behov. Det registreres så langt et stort behov for
 454 agronomutdanning for voksne.

455

456 **Senterpartiet vil:**

- 457
- 458
- 459
- At det legges til rette for at Gjennestad videregående skole kan videreutvikle seg som et fagmiljø innen gartnerfaget

460 **Fou og universitetet**

461 Senterpartiet ønsker å legge til rette for at universitetet i Sørøst-Norge (USN) blir en aktiv
 462 medspiller innen næringsutvikling, kultur, folkehelse og utdanning i fylket. For å oppnå dette
 463 bør fylkeskommunen være aktiv deltaker i arbeidet med å utvikle universitetet. Senterpartiet
 464 mener det er et stort potensial for økt samarbeid mellom USN og kommunene,
 465 fylkeskommunen, næringslivet og kulturlivet.

466 **Senterpartiet vil arbeide for:**

- 467
- Å opprettholde og helst styrke aktiviteten ved alle nåværende studiesteder ved USN.

468 **7.0. Helse og folkehelse**

469 Sosial og geografisk ulikhet i helse er en stor utfordring i dagens Norge og også i Vestfold og
470 Telemark. Vår sosioøkonomiske bakgrunn spiller inn på både vår fysiske og psykiske helse.
471 Dette påvirker både livskvalitet og livslengde. Vi må ha en politikk som er med på å utjevne
472 disse forskjellene og gi alle innbyggere mulighet til å utnytte sitt potensiale for meningsfulle
473 og gode liv i Vestfold og Telemark.

474
475 For fylkeskommunen betyr det å spesielt satse på tiltak som treffer alle barn og ungdom innen
476 de ulike samfunnsområdene som fylkeskommunen har ansvar for. Områder som kultur,
477 tannhelse, idretts- og nærmiljøanlegg og videregående skole er alle viktige arenaer for å
478 utjevne sosial ulikhet i helse.

479
480 Folkehelsa påvirker hverdagen vår og vi må prioritere forebyggende folkehelsearbeid i stedet
481 for reparasjon. Økt satsing på folkehelsearbeid lønner seg. Sunt kosthold og fysisk aktivitet er
482 viktige faktorer, men minst like viktig er ei god, psykisk helse. Et lokalsamfunn med sosiale
483 nettverk der frivillige lag og organisasjoner fungerer godt er viktig for det hele mennesket.

484
485 Gode helsetjenester nærmest mulig der du bor og et godt samspill mellom
486 kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten er avgjørende for trygghet og trivsel.

487

488 **Senterpartiet vil:**

- 489 • prioritere arbeid med psykisk helse i videregående skole
- 490 • satse på mer fysisk aktivitet inn i skolen for å fremme læring og god helse.
- 491 • anerkjenne den viktige jobben frivillig sektor gjør gjennom å bidra med hjelp i
492 spillemiddelsøknader og rapportering.
- 493 • være med å utvikle gode nærmiljøanlegg rundt i hele regionen • legge til rette for økt
494 fysisk hverdagsaktivitet.

495

496 **Folkehelse**

497 Fylkeskommunen har ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten. Fylkeskommunen skal
498 arbeide for god tannhelsetjeneste i hele fylket.

499 Fylkeskommunen er pådriver og koordinator for utviklingsprosesser i fylket. Gjennom denne
500 rollen er det viktig å støtte opp om kommunale helse- og omsorgstjenester og
501 spesialisthelsetjenester i fylket.

502 Psykiske lidelser og rusbrukslidelser er utbredt i den norske befolkningen og disse lidelsene
503 bidrar til betydelig helsetap. Det er nyere tid observert en bekymringsfull økning i andelen
504 unge jenter som rapporterer et høyt nivå av psykiske plager og som oppsøker helsetjenesten
505 for sine plager. Fylkeskommunen skal ha dette som bakteppe i utviklingen av videregående
506 skoler og i folkehelsearbeidet.

507 Det er større sosiale helseforskjeller i Norge enn i mange andre europeiske land. Kvinner og
508 menn med lengst utdanning lever seks til sju år lengre og har bedre helse enn de med kortest
509 utdanning. Senterpartiet vil jobbe for et helsefremmende samfunn, fordi god helse for alle gir
510 mindre ulikhet Det er en viktig oppgave for Fylkeskommunen å samordne folkehelsearbeidet i
511 fylket gjennom samarbeid med kommuner, frivillige organisasjoner og regionale/statlige
512 aktører.

513

514 **Senterpartiet vil:**

- 515 • Beholde dagens organisering av den offentlige tannhelsetjenesten
- 516 • Ha tilbud om offentlige tannlegekontor både i byene og i distriktene • Beholde dagens
- 517 ordninger for offentlige støtte til tannbehandling
- 518 • Arbeide for lokalisering av luftambulansbase i Vinje.
- 519 • Arbeide for at Sykehuset Telemark får bygget strålesenter i Skien
- 520 • Støtte opp om desentraliserte helsetjenester, særlig når det gjelder psykisk helse- og
- 521 rusarbeid
- 522 • Fremme arbeid med psykisk helse og læring i videregående skoler i fylket
- 523 • Ha regional plan for folkehelse
- 524 • Understreke frivillighetens betydning for folkehelsen
- 525 • Bedre tilbudet for sunn mat i elevkantinene
- 526 • Ha gratis frokost på alle videregående skoler

527

528

529 **8.0. Kultur og kulturarv**

530

531 Vestfold og Telemark byr på det fremste i Norge av både eldre og moderne kultur, og av
 532 folkekunsten. Vi har kulturarv både fra vikingtid, middelalder og moderne industrihistorie.
 533 For Senterpartiet er det viktig å ivareta og formidle dette på best mulig måte og ta tak for å
 534 løfte kulturen og kulturarven ytterligere i hele det nye fylket vårt. Statusen som kulturfylke
 535 må forvaltes godt samtidig som den framover må benyttes i enda større grad til å skape nye
 536 verdier.

537

538 Senterpartiet ønsker en satsning på kulturturisme i det nye fylket vårt som vil skape nye
 539 arbeidsplasser og gjøre fylket mer attraktivt å bo i. Samtidig er vi opptatt av å hegne om
 540 kulturens egenverdi og vi vil jobbe for å styrke viktige kulturinstitusjoner og
 541 kulturarrangementer som fremmer kunstfelt, kulturforståelse, kulturopplevelser og
 542 kulturutøvelse ytterligere.

543

544 Telemarkskanalen, Gaustatoppen, vikinghistorie og verdensarvstatusen til industrisamfunnene
 545 Rjukan-Notodden, mener Senterpartiet er viktige spydspisser i en slik satsning, sammen med
 546 kystkulturen, skiopplevelser, hvalfangsthistorie, Munch, Ibsen, Vinje, Vesaas og
 547 folkekunsten.

548

549 Vestfold og Telemark har utallige dialekter og to skriftspråk. Språk er en viktig del av vår
 550 identitetsfølelse, og Senterpartiet mener det er riktig å ta godt vare på begge målformene. Vi
 551 mener det er viktig med en språkbruksplan, for å sikre at skriftspråkene våre er likestilt, samt
 552 sørge for at Vinje-senteret realiseres.

553

554 **Senterpartiet vil:**

- 555 • Øke driftstilskuddet til frivillige organisasjoner og allmenne kulturtiltak, særlig for å
- 556 støtte mindre kulturarrangement bedre enn nå og for å løfte kultur med og for barn og
- 557 unge.

- 558 • Gi frivilligheten bedre vilkår ved å inngå flerårige samarbeidsavtaler med lag og
559 foreninger?
- 560 • Arbeide for at staten lar frivillige lag og foreninger slippe moms på kjøp av varer og tjenester.
- 561 • Jobbe for mer forutsigbar økonomisk støtte til fylkets festivaler og
562 kulturarrangementer
- 563 • Utvikle museene i Vestfold og Telemark innenfor gjeldende organisering og sikre at
564 Staten bidrar økonomisk til dette.
- 565 • Sørge for nok ressurser fra både Fylkeskommunen og Riksantikvaren til Rjukan-
566 Notodden verdensarv for å oppfylle vedtatt tiltaksplan, og særlig jobbe for
567 istandsetting av Tinnosbanen samt sikring og formidling av Tungtvannskjelleren.
- 568 • Telemarkskanalen; Senterpartiet vil at statens økonomiske ansvar for å sikre videre
569 drift og utvikling av både Øst- og Vestkanalen økes, og at fylkeskommunen sikrer
570 videre utvikling av kanalen. Senterpartiet er spesielt opptatt av at sluseanleggene
571 vedlikeholdes og at tilbudet langs kanalen forbedres. Senterpartiet vil jobbe for at
572 kraftprodusenter langs kanalen må ta en større del av vedlikeholdskostnaden for
573 damanlegg langs kanalen.
- 574 • Aktiviteten langs Telemarkskanalen må økes. Telemarkskanalen regionalpark er et
575 sentralt verktøy for å knytte frivillige, lokalsamfunn og næringsinteresser sterkere inn
576 i utviklingen av Telemarkskanalen
- 577 • Være en aktiv eier som tar ansvar for å gjøre Teater Ibsen til et nasjonalt Ibsen-teater
- 578 • Støtte opp under arbeidet i Grenland Friteater og bidra til at Teaterpark-prosjektet
579 realiseres.
- 580 • Sørge for at Vinjesenteret realiseres.
- 581 • Utvide og utvikle Haugar Vestfold Kunstmuseum som et nasjonalt og internasjonalt
582 museum.
- 583 • Arbeide for etablering av "Norsk borgsenter" i Tønsberg som et nasjonalt opplevelses-
584 og forskningssenter for middelalderens borger, konger og makt.
- 585 • Videreutvikle Midgard historiske senter som en vikingattraksjon med nye og større
586 utstillingslokaler.